

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea“ (4 pag.) 120 Lei pe an.
„Foala Interes.“ (4 pag.) 80 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 170 Lei pe an și capătă și „Plugarul Luminat“, fără alt adaus la plată.

Foale pentru popor.
Apare JOIA
Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 400 Lei pe an, trimiși în banii țării aceleia în preț de 400 Lei, sau prin cec de bancă.
Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara).

Frâna, cea de bun folos.

Ce însemnează a pune așezăminte naț. românești pe piețe cotropite de streini.

— Tot „*Librăria Românească*“ din Deva. —

Cluj, 20 Martie 1927.

Die Redactor! Am citit cu plăcere notița D-voastră din numărul trecut al „*Libertății*“ despre „*Librăria Românească*“ din Deva, și ea unul ce cunosc istoria acestui Librării și piața Dével, că eram acolo când s'a înființat, dați-mi voie să vă întregesc eu ce n'ați scos Dvoastră la iveală:

În Deva erau 3 Librării streine și nici una românească. Ungurii, oameni mai slabi și ca noi Români, nu-și înființaseră nici una, ci lăsase întreg acest negoț pe mâna a trei Jidani. Aceia lucrau cu ce prețuri le plăcea!

Când s'a înființat „*Librăria Românească*“, îmi aduc aminte ce poruncă s'a dat conducătorilor: Aveți să lucrați cu prețurile *cele mai mici ce se pot în negoț!* Nu câștigați mare, cu ori-ce preț, ci *numele bun* al Librării Românești, să vă fie idealul! Ca prin această înținută cinstită, să biruiți asupra băfeliilor cari vor fi aruncate asupra acestui așezământ național de cel atinși prin înființarea lui! — Și chiar așa a fost. S'au așiat chiar Români cari să se alăture la corul răntăcloșilor streini, cari spuneau, că la ei toate s'au mai „ieftine“... Dela o vreme minciuna s'a dat peste cap; tot mai rar se auzea vorba rea despre Librăria Românească. Iar azi cred că a încetat cu totul. Pentru cei ce nu știu asta, vorbesc cifrele din Bilanțul Librării: a avut câștig la vânzările sale, numai cam 20%. Mă bucur foarte mult de asta, căci se vede, că îndrumarea sănătoasă ce l'a pus la temelie, e urmată și înținută și azi.

Acum din asta tragă frații noștri Români învățătura ce se cade: Dacă nu se înființa aci Librăria Românească, marfa de 2 și jumătate milioane vândută de ea în anul trecut, o câmpăra lumăa dela Librării evreești. Și cum acelea și azi, când sunt înfrânte de prețurile Librării Românești, totuși lucrează cu procente mult mai mari decât librăria românească, — dacă asta nu le stătea în cale, lucrau cu 40-50 le sută, și câștigau, nu 500 mil cât Librăria românească, ci peste un milion, care le rămânea aproape întreg câștig curat (după-cel alt local nu plăteau, avându-l pe cel vechiu, personal nou încă nu plăteau decât prea puțin, încălzit, luminat, cu nimic mai mult decât azi, — și altele). Și cumpărătorii fiind cei mai mulți Români, ei, Români, înfundau buznașele dușmanilor lor cu câștigul îndoit, la acele mărfuri. Acest mare câștig l'au pierdut librării Jidani din Deva, prin înființarea Librării Românești.

Iată acum pentru ori-ce cap sănătos de Român, câte foloase izvo-

râsc din înființarea de așezăminte românești solide pe piețele azi atât de streine ale orașelor noastre:

1. Acestea, conduse cu gând sănătos, ca Librăria Românească din Deva, sunt *frâne binefăcătoare pentru prețurile de pe piață!* Ele opresc și pe streini a lucra cu prețuri de jaf.

2. Susțin personal românesc; cresc negustori români noi; susțin familii românești cari să nă deee copii români de folos neamului.

3. Întăresc și *bunul nume al neamului nostru*, arătându-l mai cinstit în negoț, decât atâtea streini lacomi și răpitori.

M'am bucurat foarte citind cele scrise de D-voastră despre „*Librăria Românească*“ din Deva.

Ce bine ar fi, de s'ar întemeia așezăminte la fel și pentru celelalte negoțuri, în chip de Cooperative de Conzum, conduse cu a-ccooși temelie solidă, — precum și altfel de prăvălii, cari să fie tot atâtea plăcute izvoare de cumpărare pentru poporul nostru, a-ducătoare de câștig modest, dar cinstit și plin de laudă, părtașilor lor...

Deva ar fi un loc foarte potrivit pentru o încercare și de acest fel, — cum e centru de județ și pe piață negustori români aproape nu sunt.

Izbânda Librării, ar trebui să fie un indemn pentru vrednicii ei întemeietori, — ca să încerce și pe alte târmuri negustorești!

La Deva — și pe alurea!

C. B.

Știri politice

Și Japonia.

După-ce Italia a dat întărire a-lliprili Basarabiei la țara-mamă, — Japonia vestește, că pregătește și ea hotărârea sa la fel cu a Italiei. Atunci toate cele 4 mari puteri cari au judecat României Basarab'a, — vor fi dat și prin Sfatul Țării lor, întărirea cuvenită.

Sfatul Țării

Își urmează ședințele, acum câte 2 pe zi, ca să treacă repede legile mal grabnice ce le cere guvernul. Până la 15 Aprilie trebuie să fie trecute toate, căci atunci parlamentul se închide, — cam atunci fiind hotărât să plece M. Sa în Italia. Până atunci M. Sa mai face aci cură (leacuire) cu radium.

Sunt de trecut vre o 6-7 legi.

Români, — tăceți!

de nu vreți să mâncați bătaei!

Studentii teologi din Chișinău (Basarabia) sunt ținta petrilor evreilor de acolo. De cerând studentul Văteriu Pământăleală a fost atacat și lovit de Evrei. Iar mai nou, în 18 Martie, mai mulți studenți teologi venind dela gară într'un tramvai, cântau cântări patriotice, — când de odată se treziră cu o ploale de petri în tramvai. Una a lovit rău pe studentul Todor Utim. Poliția a pus mâna pe un aruncător, jupun Weinberg Helm, măcelar. A spus că nu poate suferi pe acești tineri cari cântă cântări contra Jidanilor.

E bine așa. Atacați numai, jupănilor, doar treziți odată pe adormiții noștri de Români!

Din Basarabia

— Scrisoare dela sate —

Puhăceni, Martie 1927.

Die Redactor! Pe ziua de 27 Februarie era anunțată (vestită) în comuna Puhăceni (jud. Tghina) o sărbare ș o'ară, când m'am nimerit și eu acolo. M'am dus firește la sărbare și nu mi-a părut rău că am mers, căci a fost o sărbare într'adevăr reușită, pregătită de dsoarele Ana Pământăleală și Limbov Pipencu. Copiii de școală au cântat ca niște îngeri, ca niște mici maeștri ai cântării și au jucat niscal plese de teatru, drăguț și reușit de tot. Au jucat plesele: „*Relele obi-celuri*“... „*Stețele de aur*“... „*Mângăierea orfanului*“... mișcând și îndulcind foarte toate inimile. Laudă lor și instructorilor lor. Nu îi venea să crezi că te află pe pământul Basarabiei celei cotropite până ieri de Ruși, încât dragitor noștri Moldoveneni abia li se mai mlădia limba pe moldovenește, că li-o stălcise rău rusasca. Rândurile tinere ce acum se ridică prin școala națională, vor face să nu se mai știe că pe aci fusese întinsă Marea Moartă...]

Părinții copiilor priveau fericiți pe dragii lor. Noi i-am laudat și încurajat.

— Mi s'a întâmplat însă și ceva de ce m'am mirat: Eu, oaspe în petrecere, și în slujba culturii, încântat de cele văzute, am rugat pe președintele Cercului Cultural care patrona sărbarea, să mi deee voie să vorbesc și eu ceva celor adunați. M'a întrebat că despre ce aș doi să vorbesc? I'am spus: Despre răul bției și urmările ei. *Na mi-a dat voie!* A spus: E lucru vechi, s'au mai înținat vorbiri de astea aici... Am tăcut și m'am dus îndoit în școlii mei, zicându-mi: Asta-i chiar așa, ca și cu bolnavul ce pătimizește încă de boala lui, dar fiindcă i s'a dat o lingură de doctorie, a doua nu-i mai trebuiește...

Și plecând în drumul meu, nu departe de școală încă și întâlnesc câțiva bărbași și femei, venind „afumați“ dela crismă... O femeie cânta:

Lasă-mă mamă să beu
Că nu-ți beu comăndei teu,
De n'aș bea, n'aș mai trăi,
M'aș sprinde și-aș muri...

Da, da, — mi-am zis, — aici nu mai trebuie vorbit împotriva beției...

— Stând mai departe de vorbă cu oamenii din acest sat și din altele prin Basarabia noastră, m'am încredințat, că poporul e acelaș lut ca și încolo prin țările române: popor bun, dar pe lângă care trebuie să stăruim mereu, ca să nu lunece de pe calea cea bună. Unde conducătorii lui sunt vrednici, se fac lucruri de laudă. Dar acești conducători trebuie bine aleși și des controlați, ca să și facă datoria, — și atunci nu prea târziu vom avea aceea ce cu toți dorim: Basarabia cea veche bună, curată, „*moldovenească*“ (românească), așa cum a fost pe vremile marilor ei Voevozi...

Adu Doamne cât mai curând a-cele vremuri!
I. M. — D.

Din viața Partidelor.

Peștii mari înghit pe cei mici...

În viața politică a țării noastre, șocotită după cum a fost condusă țara dela războiu încoace, mai ales două partide politice s'au dovedit chemate de împrejurări și de cel hotărâtor, la conducerea țării: Partidul Liberal și cel „*al Poporului*“ (al dlui General Averescu).

Dreptul judecător n'ar putea spune că, — dacă ar fi lăsată deplin liberă voința poporului alegător, — partidul dlui general Averescu ar fi mai tare decât, de pildă, Partidul Național unit acum cu cel Țărănesc. Dar conducerea unei țări atârână mult dela *încrederea pe care M. S. Regele o are în conducătorii Partidelor*. Iar M. Sa Regele nostru, care a făcut războiul și a condus țara prin cele mai grele și hotărâtoare zile, cu conducătorii partidului liberal ca sfetnici politici, și cu dl General Averescu ca sfetnic de războiu, — a prea firesc să aibă în dănișii cea mai mare încredere, pentrucă ei în războiu s'au dovedit deplin vrednici de ea, stând la locul lor de cărmă, unii cu arma în mână, alții cu cumpăna politică. Și, pe ei cunoscându-i așa de bine, e doar firesc ca și după războiu să înă samă de ei, să i cheme în clipe de cumpănă, să le cere sfatul, înănd samă de ei, căci îi află tot așa în conglășuire cu părerile sale de Domnitor, cum le află și în acele zile fără pereche de grele și mari.

Conducătorii Partidului Național au făcut greșala, de a nu cerca să

câştige și ei toată încrederea M. Sale Regelui, iar cei țărăniști au făcut greșala și mai mare, de a lua în mijloc lor pe fiorosul suflet negru ce se cheamă Const. Stere, omul păcătos care, pe când ardea casa asupra țării, el *lăbia pe dușman să alunge din Tron pe Regele ce lupta pentru mărirea țării și liberarea noastră a Romanilor din Austro-ungaria*, și în loc să ne alpească pe noi la România, el cerea *sa fie România alipită la Ungaria*, dându-ne taturora de Rege pe Carol al Ungurilor!

Cum se poate aștepta, ca M. S. Regele să cheme azi la putere pe Țărăniști, dând scaun de Ministru lui Stere, vânzătorul?

Iar azi avem durerea, a vedea pe acest Stere, că e om cu trecere în Partidul Național, decând partidul Național s'a unit cu Țărăniștii! Adaugă că M. Sa Regele nu poate uita nici marea greșală pe care Partidul Național a făcut-o, când a stat supărat departe de încoronarea dela Aba Iulia, vătămând prin asta adânc Familia Domnitoare, care, în dragostea ei pentru Ardeal, venea să se încoroneze chiar pe pământul Ardealului... Și altele.

Și atunci, înțelege, frate Române, de ce Partidul Național azi unit cu Țărăniștii lui Stere, în loc să se fi apropiat de încrederea Regelui, s'a depărtat încă și mai mult de ea, — și nădejdea de a-l vedea venind la putere, e tot mai subțire, tot mai depărtată.

O spunem asta cu multă părere de rău, căci am fi dorit din tot sufletul, să ajungă și Ardelenii noștri mulți cari s'în la acest Partid, la putere. Să aibă și ei oarecari foloase, pe cari puterea le dă celor ce au știut să o lăe în mână.

Dacă n'a ajuns a o avea, lucru vădit, că vina e a conducerii, care calcă tot cu piciorul stâng în clipele cele mai hotărâtoare...

Mulți membri ai Partidului Național mai pot suferi starea asta de neșfârșită „opozitie” față de toată lumea, și își dau pe față nemulțumirea prin părăsirea Partidului.

La alegerile ce trecură, numărul foștii membri ai Partidului Național se rupseră de el, cu dnii Goldiș, Lupaș, Lăpădatu în frunte, și trecură pe partea partidului Averescu.

Mai nou Dr. Lupu, cu altă parte de deputați și membri, se desfăcură și își caută așezarea în unul din cele 2 partide ce se schimbă la putere: liberal ori averescan;

iar mai nou a părăsit Partidul Național țărănesc și Directorul gazetei Partidului dela Cluj, dl. Ioan Agârbiceanu, dela „Patria”. Sâmbăta trecută dăa a leșit dela gazetă și s'a înscris în „Partidul Poporului”, spunând că dăa vede că b'nele adevărat al țării cere, ca să nu ne fărâmițăm în zeci de partide neputincioase și lărmuitoare în zadar, ci să întărim partidele cari s'au dovedit având puțința de a conduce țara. Dăa vede nu astfel de partid în Partidul generalului Averescu, și se alătură la el. În acelaș timp se vestește trecerea la partidul Averescu, a dlor Dr. G. Popescu din Turda, Dr. Bucșa din Șarmaș, și alții, — tot fost membri ai Partidului Național.

— În acelaș timp 6 profesori Universitari din Cluj G. Bogdan-Daică, N. I. Bărbat, Ștefănescu, Teodorescu, Grimm, Mateescu, s'au înscris la Liberali.

Pentru a dovedi, par'că vorba, că: *peștii mari înghit pe cei mici...*

Pacea lumii.

Na prea e sănătoasă. În China războiul din lăuntru, — îndreptat în mare parte împotriva streinilor, e încă viu, — și nu se poate prevedea, când se va sfârși.

— O primejdie nouă se ivește însă, aci aproape de noi: între Jugoslavia și Italia s'au născut încordări îngrijitoare, — pentru Albania. Jugoslavia ar vrea să aibă ea putere hotărâtoare în Albania, dar Italia crede că are mai mult drept asupra Albaniei decât Sârbia, fiind țărutul Albaniei locuit în mare parte de Italiani. Folle dela Roma și cele dela Belgrad își trimit fulgere prin cele ce scriu. E teamă de o încăerare, a cărei urmări nu se pot prevedea.

O dreapta nemulțumire.

— Glas din popor. — Intrebare către Conzilierul Agricol din Deva și Comisia Județeană de Improprietărire.

Uroi, 20 Martie, 1927.

Dle Redactori în satul nostru Uroi (Județul Hunedoare), pe țărutul Mureșului, nemulțumirea cu purtarea stăpânirii față de popor, e tot mai mare, și așa gândesc, e foarte dreaptă. Iacă de ce:

În vara anului 1925 Comisia Județeană de improprietărire a trimis în comună pe dl judecător Grăunțaru și acest domn judecător a promis (făgăduit) la vreo 20 de inși îndreptățiți a primi loc de casă și în fața delegațiilor comunali, că în Ian. 1926 va primi fiecare partea sa, ca loc de casă, — după ce în comună este de unde să le dea, căci sunt aci grădinile lui Șiminyi Béa, una de 2 jugăre și jumătate, alta de 3 jugăre și un sfert, cari pot fi împărțite între oameni, pentru locuri de casă.

Suntem așa departe peste Ianie 1926, și iacă ne apropiem de cel din 1927, și noi țărani îndreptățiți a primi locuri de casă, cu promisiunea dlui judecător am rămas l..

Acum iacă de ce ne roade pe noi la suflet păcatul stăpânirii de a nu avea grije de noi și a sta pe partea streinilor, a marilor noștri dușmani din trecut și de azi:

Aceasta rămășiță nemțească (clocolască) Șiminyi Béa, are 4 moși aci în Ardeal: una la Tuștea (tot în județul nostru) de 400 jugăre pământ și 800 jugăre pădure, alta la Leșnic (tot aci în județ) de 230 jugăre arător, asta dela noi din Uroi de 105 jugăre arător și 260 jug. pășune și pădure și încă a 4-a parte moșie pe lângă Cluj, tot mare.

Legea agrară i-a dat drept să-și aleagă din cele 4 moși, una, celălalte având să se împarță. El și-a ales pe cea dela Tuștea. Celelalte 3 trebuiau împărțite.

El, bine, la noi în Uroi nu i s'a luat nimic nici din pământul dela câmp, nici din pădure, nici din grădinile ce le are în sat, — doar o grădină, cea mai mică, de 1 jugăr și un sfert, și-a dat pentru biserică.

Incolo dl Șiminyi e tot vechiul „nemeș” cu 4 moși și mai tot — desmoștenit cari avem dreptul a-l privi cu pizmă că el e Ungur și „domn pe pământ”, iar noi, de vrem, putem fi lobagi (clăcași) lui.

Și el își bate joc de cererile noastre de ani se dă locuri de casă spunând: *Mă poste lua nime moșia mea dela mine. „Mie mi-a dat-o Liga Naștionilor!”* Așa că dănsul

par'că ne zice: *Pasă-mi mie de voi și de țara voastră și de stăpânirea voastră, am eu alt „guvern” peste voi, acela e „Liga Naștionilor”, care ține cu noi nemeșii, nu cu voi, lobagi...*

Intrebăm de dl Conzilier Agricol dela Deva, Comisia Județeană de improprietărire, și pe dl judecător Grăunțaru care ne-a făcut promisiunea în 1925, — de ce nu vin să facă dreptate poporului nostru din Uroi? De ce nu pun și pe nemeșul dela noi sub lege, ci îl lasă să plutească peste lege?

Un îndreptățit nelndreptățit.

Am tipărit aci scrisoarea asta a unui plugar luminat, ca strigăt revoltat din popor, — și rugăm pe cei dela conducerea județului, să-și plece urechea față de această plângere și să facă o a menilor dreptate! Căci lăsându-l și aci și dincolo pradă apucăturilor de soboli a vechilor proprietari, cari se știu „pune bine” cu domni „Conzilierii agricoli” și cu alții, — se lucrează la stăpânirea ori-cărei încredere în delegațiile și slujbașii țării, — ceea ce e un rău grozav pentru bunul mers al lucrurilor în țară.

Deputații din județ, 9 inși, nu aud ei macar aceste plângeri, și nu se simt ei datori a cerceta lucrul, a ridica cuvânt în sfatul țării și a face pe Ministrul de agricultură să-și aducă slujbașii la împlinirea Legii?

Tăcerea tuturor, iacă face pe oameni să se creadă dați pradă streinilor, iar pe streini li ajută să zdrobească în popor încrederea în stăpânirea românească lăudându-se cu scutul lor la „Liga Naștionilor”, — ceea ce e gogoasă proastă. Dar la oameni nepricepători, — prinde.

Pe drum rău...

La Cluj s'a făcut alegerea Conziliului orașenesc. Partidul averescan s'a înțeles cu cel maghiar asupra listei, după ce cu partidul național-țărănesc nu s'a putut înțelege.

Atunci Partidul Național țărănesc s'a retras din lupta de alegere, făcând, prin dl Dr. Hășganu, o declarație de nemulțumire, în numele său, a socialistilor și a Evreilor!

Ce-o fi având Partidul Național lipsă să lăe în spate pe Socialisti și pe Evrei? Dé ce nu a făcut declarația numai pentru sine, lăsându-l pe acela să-și facă declarațiile lor deosebit? Nu se gândesc domni la vorba: Spune mi cu cine te însoțești, și îți voi spune cine ești?

Noua lege de recrutare.

Ministerul de războiu a pregătit o lege nouă pentru recrutare (asertare), deosebită în multe părți ale ei de legea de azi. Iată câteva din rindurile legii celei noi, așa cum e plănuită până azi:

— La Jandarmarie, la Marină (slujba pe corăbii de războiu ale armatei) și la Grăniceri se va face slujba trei ani deplină. — Dar ca răsplătire a tinerului ce a slujit la cele trei arme, el nu va plăti timp de 5 ani de zile nici o dare după zidurile ce le are, nici „impozitele mobiliare”. De acelaș fel de dări vor fi scutiți și părinții lui pe timpul cât fu l'or e în slujbă și încă 5 ani după ce el a fost liberat (lăsat acasă).

— Scutiri dela slujba militară și „dispensă” alte soluri de cerce-

țări de sub serviciul armelor, nu se mai dau, nici tinerilor cari sunt susținători de familie. Numai cei osândiți și aflați în temniță nu vor fi chemați sub arme și cei cu scăderi trușesti (schlop, clung, și altfel). Dacă cutare tiner ar fi să-și facă și el armata, e susținător de familie, de părinți bătrâni, el va fi totuș chemat la slujbă, și familia lui va fi îndatorată comuna să i susțină pe cheltuielile comune!

Nu se mai face „tragerea la sorți” (în temeiul căreia cutare tiner vornic și care ar fi de bun folos armatei, dacă a avut „noroc” să tragă număr mare, așa că lipsurile trușei s'au împlinit înainte de a fi venit rândul și la el), — ci tinerii vor fi chemați la serviciu după cum trupa are nevoie (trebuință) de ei și vor fi împărțiți acolo unde pot fi de mai bun folos.

— Tinerii cari au terminat Școlile Inalte (Universitate sau alte Școli cu rang de Universitate) vor fi primiți ca să facă Școala de Ofițeri rezervă.

— Cei cu Școli mai joase, vor fi primiți în Școlile de Subofițeri de rezervă.

— Cei cari nu știu bine limba românească (prin urmare nici nu pot învăța nimic bine), vor fi verși trimiși să facă armata ca soldați de rând.

— Dacă un soldat a cerut și a primit pentru treburi întemelte, — concediu (slobozenie de stat acasă) mai mare de cât dă Regulamentul (legea) ia toți la fel, — vor fi înținuși a împlini timpul cât au lipsit, — la urmă, după împlinirea anilor de slujbă.

— Cei cari au fost scutiți și dispensați păză la facerea acestei legi și nu au împlinită vârsta de 50 de ani, — nu pot fi luși sub noua cercetare de Ministerul de războiu, și supuși și ei hotărârilor acestei legi.

(Adecă: dacă azi cineva e scutit ca susținător de familie, Ministerul de Războiu îl poate chema în slujbă, urmând ca familia lui s'o susțină comuna).

Procesul Nic. Totu la Câmpulung IV.

Alți apărători: Dl. adv. Morărescu: În cursul vremilor popoarele trec prin felurite prefaceri, apăsătoare sau înălțătoare, cari toate își scot la iveală pe oamenii lor, după glasul vremii lor.

Peste neamul nostru trec vremi de prefacere. Două vaiuri ale vremilor se bat în capete peste noi: unul care ar vrea să ne încece, altul care să ne apere de înecare. Cel de înecare își scoate la iveală pe Falk li săi, cel de apărare pe Totu și cei ca el. Jurații vor judeca dacă Totu, chemat de glasul vremii la datorie, are vină ori vredniciei!

Adv. Șerban din Dorna: Mișcat lau cuvântul să apăr pe acela copil, pe care-l văd întâia oară în viață. Totuși am venit, pentru că nu am avut în viața mea prilej de o apărare mai frumoasă ca cea de azi. N'am vrut să treacă acest proces, fără ca și noi Românii din Dorna, să ne spunem cuvântul după inima noastră. Dl. procuror a spus că de ce nu au răzbanat pe profesori studenții din Cernăuți, ci sunt destul, de ce trebuia să vină un elev dela Iași să-i răzbane? Îl răspund, că dacă Totu l-a întrecut, nu urmează că nu-l răzbanau studenții din Cernăuți, căci și acei

sunt de aceeași părere cu Totu, — dovadă faptul că sala e plină de studenți bucovineni, în semn că stau cu sufletul și cu hotărârea alăturarea de el! Apărarea mândriei neamului e o virtute, ce face și din omul mic, mare, din necunoscut, cunoscut. Lupta îi scoate la lumină pe eroi. Fapta lui Totu e din cele pe care nimenea nu le dorește, dar dacă împrejurările le provoacă și le zgomol, ești om slab dacă nu le faci.

Folosesc prilejul să arăt tinerului Totu și celor cari își apără viitorul, pe care bine văd dacă și-l văd primejdii, că noi cel mai în vârstă suntem fericiți că-l vedem înțelegându și rostul și luând hotărâri pentru apărarea viitorului nu numai al lor, ci al întregului neam.

Il fericesc pentru aceasta și rog pe domnii jurați să rostescă asupra lui cea mai frumoasă judecată!

Adv. Gheorghiu din Bălți: Lovitura lui Totu a răsunat în toată țara, și în Basarabia! Moldovenii dintre Prut și Nistru m'au trimis că să vă spun, că creștinii Basarabeni, urmași ai marilor lor înaintași, ai eroilor dela Bălți, — sunt cu inima aci, lângă acest tiner și fac zid de apărare în jurul lui. De veți lovi, dlor jurați, prin judecata Dvoastre în acest tiner, veți lovi în lălmile treze și simțitoare ale Moldovenilor din Basarabia, și așa prea greu lovite și strânse ca în clește de năvala streinilor rai ce li au încălcat țara. Apărătorii împotriva acestor streini le trebuie lor. Și cum se vor mai ridica apărători, dacă Dv. veți osândi pe acest tiner, care s'a ridicat așa de minunat ca apărător al neamului său batjocorit de acel strein? Cere o vrednică plimbare în cuvântul de achitare rostit de jurați!

(Va urma.)

Ministrul de finanțe retras din guvern.

„Partidul Poporului” (al dlui General Averescu) când a venit la putere, a venit având sprijinul unei părți din „Partidul Național” care a urmat pe dlul V. Goldiș. Dr. Lupuș și Ion I. Lăpădatu. Pentru sprijinul ce li au dat în alegeri și la venirea la cârma țării, d. General Averescu a dat celor 3 fruntași ai „Partidului Național” scaune de Miniștri, și anume scaune din cele mai bune: pe d. Lăpădatu l'a pus la Finanțe (peste visteria, peste veștile țării), pe d. Goldiș la Culte (peste Biserici), pe d. Dr. Lupuș, la Sănătatea publică.

Scaunul dlui Lăpădatu a fost însă mult plăcut de unii vechi averescani, și în jurul lui s'au pornit chiar dela început frecările și nemulțumirile. I s'a dat anume dlui Lăpădatu un Secretar General, cel mai apropiat colaborator, d. Manolescu, care par'că era pus acolo anume ca să neliniștească pe șeful său, pe Ministrul, să facă lucrurile cam de capul lui, ba uneori împotriva voinței Ministrului. De aci au urmat multe încordări la acel Ministeriu, lupte surde, cari prevesteau o furtună.

În timpul din urmă d. general Averescu și d. Goga, au început a-și da tot mai pe față dorința, ca ceata de vre o 30 de parlamentari cari formau ramura Goldiș-Lupuș-Lăpădatu, să se unească de tot, să se contopească cu vechiul Partid al Poporului, ce să nu mai zică lumea că partidul la putere e rupt în două, grosul cu Generalul, iar o parte, deși mult mai mică, cu Goldiș.

Săptămânile trecute s'a ajuns la acest lucru. O parte dintre deputați și senatorii dlui Goldiș, au trecut la Averescani, așa ei de ei. Când veni apoi vestea că Italia a întărit și ea alipirea Basarabiei, lucrul mare, pentru care și potrivecii săi lăudară Generalul Averescu, dl Goldiș cu ceilalți deputați și senatori spuseră: Folosim prilejul de a ne arăta înalta prețuire a izbânzii Generalului, intrând și noi în clipa asta sărbătorească în partidul d-sale! Și au intrat cu toții.

Nomul unul nu: Ministrul de finanțe, d. I. Lăpădatu. Asta a trezit nedumeriri mari în ceilalți miniștri. Dinsul spunea că se simte în guvern ca „specialist” (deosebit cunoscător) în treburi de finanțe (de chivernisirea averii țării), nu face politica nici unui partid, și așa nici nu intră în nici un partid...

Oamenii au început a-l bănuia acum mai pe față — cu aceea ce îl bănuiau și până acum, dar mai încet, — că dinsul are mai mare înclinare spre liberali, decât spre averescani, și de aceea nu și urmează pe cei doi colegi (soți) Goldiș și Lăpădatu.

Lucrul a dus la încordare între Ministrul de finanțe și șeful său, Generalul. Atunci d. Lăpădatu a rugat pe d. General Averescu, că dacă nu e înțelegere bună între ei, să-l primească demisia (retragerea) din scaunul de Ministru. Dl General Averescu i a primit-o și a înaintat-o M. S. Regelui, și, la cererea generalului, a primit-o și M. Sa. Așa Ministrul de Finanțe Lăpădatu, s'a retras din scaunul său de Sâmbăta trecută. — Conducerea acelui Ministeriu, a fost încredințată deocamdată dlui General Averescu.

Între ceilalți Miniștri și printre deputați averescani, se vede multă voie bună pentru plecarea dlui Lăpădatu, căci se spune că era foarte „zgârcit” și nu le punea la îndemână sumele mari de bani ce le cereau pentru Ministeriile lor, cât cu treabă, cât fără treabă. Au nădejde că cel care-l va urma, va fi mai „înțelegător” pentru cererile lor, printre cari unele sunt de folos țării, dar nu puține sunt — „în folosul partidului”...

NOUȚĂȚI

Conziliul Județean, care ține locul „Congregației Comitatene” de înainte de războiu, s'a intrunit zilele trecute în adunare de primăvară în toate județele. Cel pentru județul nostru (al Hunedoarei) s'a intrunit la Deva la 1, 2, 3 și 15 Martie fiind condus de dlul Dr. Aurel Vlad, ca Președinte. Adunarea dela 1 Martie a durat 3 zile. S'a luat în cercetare darea de seamă a serviciului Administrativ despre mersul slujbelor în județ, apoi darea de seamă a Serviciului Financiar, a celui Sanitar, Zootehnic, a Revizoratului Școlar, a Jurișconziliului județean, a Serviciului Tehnic. S'a desbătut treaba cu „prestațiile” (ajutorul dat de lucrul dnmurilor), și s'a hotărât, că, pentru a scuti pe oameni de acest lucru, să pună un bir în acest scop, pe tot județul, anume 8%, după dările directe.

În ziua a treia s'a ajuns la ceterirea planului de buget pe 1927, — dar acesta fiind prea mare și cele 3 zile împlinite, — desbateră lui temelnică s'a amânat pe 15 Martie, când apoi s'a primit și bugetul.

Oaspeți aleși și plăcuți a avut țara noastră zilele astea: Sâmbăta trecută o Divizie navală fran-

căză (un număr de vase de corăbii cari formează o „Divizie”), anume cea din Marea Mediterană și Marea Neagră, a sosit în portul românesc (stația de corăbii) Constanța, făcând o vizită portului românesc și Marinei române.

Pe vasul de războiu conducător, pe care se afla Amiralul comandant al Diviziei, fălăia steagul francez și alăturarea de el cel românesc.

Ofițerii francezi de pe vase au fost salutați și primiți cu multă căldură de ofițerii români și de deregătorii, — căci e un frumos semn de luare aminte din partea Franței, trimiterea mândrei sale flote (armată de corăbii) în portul român.

Mai e semn, că Franța va sta într'ajutor României, cu sfatul și în tot chipul, ca și România să-și aibă, cât mai curând, flota sa de războiu, mult mai mare ca cea de azi. Să fie o flotă care să fie puternic sprijin de luptă pentru flota franceză. Cum că Germania mână de ajutor Rusiei, ca să-și facă o flotă nouă și puternică, — așa va da Franța României ajutor în același scop.

Trei miliarde, prisos peste buget. Încheleră socotelilor statului pe anul trecut 1926, arată până acum un prisos (venitul mai mare ca cheltuielile) de 2 miliarde și 300 000 Lei. Și fiindcă mai sunt restanțe de pe 1926 și acelea până la 1 Iulie trebuie să fie încasate toate, se nădăjduște că prisosul va ajunge la 3 miliarde Lei (3 mil de milioane). Acest prisos va fi folosit: 1 miliard pentru trebuințele cele mai grabnice ale armatei, restul pentru facerea de drumuri noi (mai ales în Basarabia cea prea lipsită de drumuri bune) și reparări la drumurile vechi, apoi pentru nevoi (lipsuri) la Școli.

Au rățăcit 12 ani prin păduri, ca să nu fie soldați Consiliul de războiu din București a judecat pe 2 frați, Berthalon, dintr'un sat de munte, cari în 1914 când s'a sunat mobilizarea, au fugit sus în munți și nu s'au înfățișat la armată. Abia de curând s'au coborât acasă de stat, dar, firește, au fost trași la răspundere pentru fuga de armată. Ei s'au apărat cu aceea că „credința lor” (sunt „pocăliți”) îi oprește să omoare.

Apărătorii lor a spus, că să nu mai fie pedepsiți că pedepsă lă a fost lor destul rățăcirea prin munți 12 ani, în care timp nici nu și-au mai schimbat hainele de pe ei, a-junse zdrențe nici mâncare ca oamenii n'au avut, decât ca sălbaticele...

Judecătoria militară însă a spus, că nu poate fi de această părere. Ce o fi de țară și de neam, dacă vor judeca mulți ca acești rățăciți? Și le-a dat câte 3 ani temniță. Apoi îi duce și la oaste.

Soartă de muncitor. Un tiner mecanic V. Dunca, de 18 ani, intrase în slujba Fabricii de piele Renner din Cluj. Lucrând în sala motoarelor, o curea de transmisie l-a apucat mâinile și așa i le-a zmutit că i le-a zmutit din umeri și l-a ridicat sus până'n pod apoi l'a izbit jos de vatră, ucigându-l în chip înfiorător.

Legea chiriiilor va fi prelucrată și anume: pentru funcționarii publici (slujbași) încă pe 2 ani, — iar pentru celelalte feluri de chiriași numai pe un an și jumătate.

Plata pentru casele închiriate nu poate fi mai mică, ca de 14 ori

chiria din 1926. Dar și asta va fi de mai multe feluri: Unii cu venite mai bune, vor fi siliți a plăti mai mult. Dacă funcționarul are „bani de cuartir” mai puțin decât va trebui să plătească după urcarea prin legea de acum, — deosebiră între ce are el ca bani de cuartir și ce plătește, o va da Statul.

Prețul banilor:

	Lei
Un dollar american . . .	169—170
Un franc francezesc . . .	670
Un dinar sârbesc . . .	3.—

alți bani tot cum l-am arătat în numărul trecut.

Câți ne vin și câți pleacă?. O numărătoare dela un singur punct de intrare în țară, cel dela Episcopia Bihorului, arată, că în anul trecut ne-au venit din afară, numai prin acest punct de vamă, 65.000 de streini, cu pasapoarte, — de leșit însă n'au leșit decât 11.000. Ceilalți s'au lipit aci de noi... — Și Episcopia Bihorului nu e cel mai mare vad de scurgere de streini de peste hotare. E chiar din cele mai mici. Câte sute de mil vor fi intrat prin celelalte puncte, mult mai mari?

Nu mai este „Măgărei”. Pe Târnave (în jud. Târnava Mare), aveam din străvechi vremuri comuna Măgărei. E nume ce nu le plăcea oamenilor, dar nu prea aveau putința a l schimba, căci Ungurii ar fi cerut să-și lea nume unguresc, ceea ce bunii Români de acolo, nu voiau. Acum, știind că în România li se va da voie să și aleagă nume pe plac, — și-au ales unul care să le fie așa de drag, pe cât le era de neplăcut cel de până aci. Și-au ales, și deregătorii în drept au dat înțărare, ca numele comunel să fie pe viitor: Pelșor (posta Bârgăniș).

Lucrul are însă o scădere, pe care dacă n'au știut-o cel din nou Pelșor, trebuia s'o știe și s'o îndrepteze cel din Ministeriu: Mai avem un Pelșor în Ardeal, în județul Satu Mare, fiind de posta Satu-mare. Și e rău că se dă același nume la 2—3 comune.

Mulțumită. „Vecinătatea Nr. 4” din Oraștie (însoțirea locuitorilor din străzile ce se țin de aceea „Vecinătate” cu scopul de a petrece la mormânt pe morții din familiile „Vecinătății”), și-a ținut la 6 Martie „cina” sărbătorească, pomenind cu evlavie pe cei răposați în decursul anului și dorind celor vii sănătate. Din acest prilej următorii membrii au făcut dăruiri pentru fondul „Vecinătății”, lucru pentru care li se aduce prin aceasta mulțumiri:

Emanoilă Suclu, a dăruit 110 Lei; — câte 50 Lei: G. Popa, Adam Oltean, I. Iat, I. Luș, I. Oprea; — G. Tîpan 40 Lei; — Plut. m. I. Vulcu 30; — V. Turdășan 20 Lei; — câte 10 Lei: Ios. Lupan și Adam Măndrescu.

Posta Redacției.

D-saie Vlad Dumitru din Ribița (jud. Hunedoarei). Fericit plugar ești d-ta, dacă și-a dat D-zeu 2 frați cu carte, unul, Oherasim, slujbaș de tren (Garahon) și altul, Miron, ofițer aviator la Buzău. Amândoi acești frați luminați ai d-tele s'au gândit în accesul vreme la fratele lor Mitruț, rămas la lucrul pământului în sâncul din al cărui cuib ei au zburat spre zări

mai înainte, — și dela amândoi am primit aproape în aceeași vreme, bani de abonament (plata înainte) la toate noastre pentru d-ta... Unul trimitea pe jumătate de an, celalalt pe anul întreg... Așa să ați că toate și plătit de bunii d-tale frați pe anul 1927 întreg, — iar pentru ce am primit prea mult, am trimis fratelui d-tale dela Buzău 2 volume de „Foi interesante”, pe cari le va da soldaților de acolo să citească prin ele, atrăgându-i spre cetiri alese prin acele volume. — De-ar da D-zeu la mulți țărani ai noștri așa frați!

Domnului care ne-a trimis știrea despre fraudele dela „Furnica” din Bucovăț (Bănat). Ca să putem publica știrea, trebuia să înscălești scrisoarea așa ca să îți putem ceti numele, să ne dai adresa d-tale deplină (cu funcția ce ai), — pentru că la caz de răspundere, să știm cine ne-a trimis știrea. Așa, că nu îți putem ceti numele și nu ne arăți cine ești, — nu putem publica pe răspunderea noastră.

Mulțumită publică.

Comitetul Corporațiunii Industriale din Orăștie, aduce și pe aceasta cale cele mai călduroase mulțumiri tuturor domnilor instructori diletanți și coriști, cari au contribuit la buna reușită materială și morală a Petrecerii internaționale, aranjată la 12 Februarie a. c., în favorul „Fondului pentru ajutorarea meseriașilor deveniți invalizi”, precum și On. Domni cari au binevoit a contribui cu următoarele sume:

DI Alexandru Herlea, primar 250 lei; — Câte 200 lei: Const. Baicu, sub-revizor școlar, Sim. Cârpenișan, pres. Corporațiunii, Oswald Waibel, Michael Brechner; — Câte 120 lei: Dr. I. Solomon, D-na Mirovitz; — Câte 100 lei: Moise Prația, secretarul Corporației, I. Daian, Fr. Zerbes Benkó L., Dr. Dobo, Kocz Fr., Firma Bokody, W. Ritvall, N. N., Ferd. Stern, Roth D., W. Stern, Schelker, Comenduirea Pleții, I. Lupan, iunior, C. Suleri, I. Varmăgean, cassarul Corp., D. Jurca, I. Lupșă; — Dr. Sechely 80 lei; — E. Stern 60 lei; — Câte 50 lei: I. Ciocnea, Török B., Ioan Rus, König A., P. Sponor, Kartman, hotelier, Szárdá Fönök; — Câte 40 lei: Z. Burkus, Taborski D., Ed. Weltzer, Nic. Borza, V. Budoi; — Câte 30 lei: Kiss I., D. Siminie, I. Albu, S. Ștef; — Câte 20 lei: I. Kazacsai, Szántó K. senior, D. Joca, Moga N., Pascani 20 lei; — Schönhardt Iosif 10 lei.

(1016) 1-1 Comitetul.

AVIZ. Subsemnata am o proprietate de 30 jugăre fâneaș-pășune în hotarul comunei Cugir, muntele Prhodiste, în apropiere de moșia lui Bâldea, pe care o vând întreagă sau parte din ea, o dau în arândă pe unul sau mai mulți ani, întreagă sau păși din ea...

Condiții de piață ușoare!

Văd. Malvina Blaga

Trafica, lângă Hot. „Central” Orăștie.

Publicațiune.

Comuna bisericască ort. rom. Deva, jud. Huedoara, dă în întreprindere prin licitațiune publică, în oferte închise, restaurarea bisericii ort. rom., servind de baza suma d: Lei 2.550.000.

Oferanții vor înainta ofertele lor oficiului protopopesc ort. din Deva până la 10 Aprilie 1927 ora 11 a. m., când se va ține licitația și desfacerea ofertelor.

La licitație se vor avea în vedere condițiunile stabilite de Consiliul parohial cuprinse în caetul de sarcini, care se va putea vedea precum și pisanul și devizul zilnic între orele 10-12 la Oficiul protopopesc ort. rom., din loc (Str. Șeguna Nr. 2).

Deva, la 17 Martie 1927.

Consiliul parohial.

Casă de vânzare

constătoare din 2 odăi, cușcă de vară, lemnie, șură, grajd, fână în curte, șopru, cocini și grădina mare; — potrivită pentru economi sau chiar și oficianți, fiind la loc ferit de praf.

Informații la G. LAZAR, Orăștie (0) Str. Cloșca Nr. 5. (Zăvoiu).

Publicație de licitațiune.

Comitetul școlii secundare de fete din Orăștie, publică concurs pentru repararea clădirii școlii pe ziua de 9 Aprilie a. c., ora 4 P. m.

Licitațiunea se va ține în camerele dispozițiunii legii contabilității publice art. 72-86 cu oferte închise și sigilate, în localul școlii.

Orăștie, 17 Martie 1927. (1032) 1-2 Comitetul.

Casă cu crîșma și prăvălie

stînd din 7 camere, pivniță, curte mare, grădină, șură mare, grajd cu 2 rânduri, pod pentru bucate, magazie și tot aranjamentul pentru crîșmă și prăvălie, e de vânzare din mână liberă. Curtea are 3 porți. Loc bun, strada M. Hal Viteazul, lângă moară. — A se adresa la proprietar în casă:

(1031) 1-2 Nicolae Timar Orăștie, str. Mih. Viteazul 53.

Licitație pt. repararea bisericii.

Consiliul Parohial ort.-român din Valdel (protopopiatul Orăștiei) dă în întreprindere prin licitație publică verbală, repararea zidirii bisericii ort. din Valdel. Licitația va avea loc în ziua de **Duminică 3 Aprilie 1927**, la casa parohială după lesirea dela biserică.

Prețul de strigare 12.000 Lei. Materialul necesar reparării, îl dă parohia.

Licitanții au a depune la epitropia bisericească 10% cautiune, înainte de începerea licitației.

Condițiile amănunțite se pot vedea la oficiul parohial.

Oficiul Parohial ort. român Valdel (p. Orăștie). (1017) 2-2

Pentru grădinari!

În Petroșeni să dau în arândă 2 grădini, de circa 4000 m. □ în oraș lângă conducta de apă. — Se capătă și locuință; dacă s'ar cere loc mai mult, se pot încă da și alte grădini, — foarte potrivite pentru zarzavat, care are aici trecere mare și nemijlocită!

A se adresa la:

Oficiul par. ort. rom. (1007) 2-2 Petroșeni, (jud. Huned).

ANUNȚ

Se dau cu bir sau lopate câte una sau mai multe holde de sămănat orz, ovăș, mazăre, nătreș și curuz de primăvară, din sesiunea parohială protopopescă a bisericii ortodoxe din loc. Informațiuni se pot lua dela protopopul V. Domșa. Orăștie. (1028) 2-2

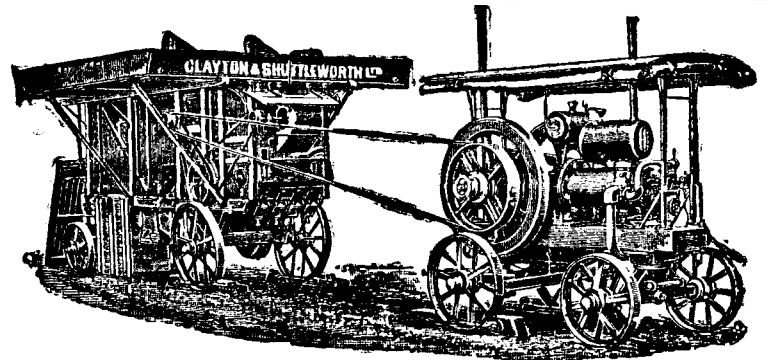
De vânzare un Automobil Ford

de persoane, în stare bună, prețul 30.000 Lei (1013) 2-3 Informații la ziar.

Casă de vânzare

și teasă pentru alai și must. Informațiuni Str. Tudor Vladimirescu Nr. 81 Orăștie. (1001) 2-2

CAROL F. JIKELI Alba-Iulia și Sibiu.

(999)

Reprezentanța vestitei fabrici: Hofherr-Schranz, Clayton-Schuttleworth din Viena.

Livrează toate articolele agricole și mai ales motoare cu mașini de treerat, în diferite mărimi.

Prețurile și condițiile se dau la cerere.

BARBERIA

subscribului, am strămutat-o în strada Căstăului Nr. 4, — unde rog pe on. mei mușterii, a mă cerceta cu vechea încredere.

Filip Schiopu, Barbier, Orăștie.

(1014) 2-3

Mașină de îmblătit,

dela Magyar Allem din Pesta, batoza 800 mm., — și un Motor de 12 H. P. din Augsburg. — și o mașină de trifolii Hoffer-Schranz, se vând de:

Alexandru Popovici Căstău, Nr. 66, p. Orăștie.

(1015) 2-2

Scărmănătoare de lână

am înființat în ORĂȘTIE Strada Maierii de sus No. 1.

Tot aci PIUĂ (DUBĂ) pentru țesături de lână. 3-3

EUFIMIA CRISTEA, Orăștie, str. Maierii de sus 1.

O moară cu motor

de benzină, în funcțiune, cu o perche de petri franceze de 36 c., — e de vânzare! Motorul e de 16 H. P. Se poate vedea în com. Acmar (lângă Vinul de jos). — Se vinde și deosebit moara și motorul. — A se adresa la:

(993) 4-4 I. Manciuc, Balomir (p. Orăștie, j. Huned).

Altoi de viță și tot felul de

viță de vie direct producătoare, bogată în rădăcini, de 1 și 2 ani, mai departe Riparia și viță de vie de 1 și 2 ani cu rădăcini, din aceeași soiuri viță netedă, se poate procura pe prețurile cele mai ieftine, la via

(934) 14-15 I. Szücs, Dlosig, 31 (în Bihor). — Preț-curent gratuit și franco. —

Cel mai bine asortat depozit de **CRUCI ȘI MONUMENTE** petri negre de granit de Suedia, marmoră albă și albastră, precum și alte soiuri de petri, cu prețuri scăzute. Calea Simion Ștef, m. pietrar Orăștie, Mih. Viteazu. (935) 7-10

Aviz! Cu onoare aduc la cunoștința onoratului public, că am angajat, cu mari cheltuieli, o forță de muncă din străinătate, cu practică artistică, care mă va înlocui în tot ramul fotografiei artistice, — așa încât onor. public va fi servit în mod perfect și în timpul absenței mele dela Orăștie. — Onorații mușterii, cari doresc a fi serviți de mine personal, sunt rugați a comunica această dorință la Atelierul meu, cu 8 zile înainte.

Rog și pentru mai departe concursul onor. public.

Cu toată stima:

EMIL HEITER, Fotograf, Orăștie.

Beția Bolnavii de PLĂMÂNI astmatici bolnavi de pept scrofuloși anemici sârcați de sânge slăbiți. Cine vrea să scape de patima aceasta urcioasă, să întrebuințeze „Antidotul Verșes”, scutit legal, preparat de mult încercat, care degustă bețiul de beuturi spirituoase. Fiind fără gust, se poate da pătimașului fără știrea sa. Mii și mii de scrisori de recunoștință. 2 flacoane 360 lei prin ramburs. — Spese postale și ambalaj în regie proprie. — Farmacia la „VULTURUL ALB” Nr. 33, Lugoj, Banat.